

322. Szárazd, Hosszú-rét

(Tolna megye) Kk

A településen 1999. december 8-án végeztünk légi felderítést, 2000. március 9-én pedig terepbejárást.

A 16. század első felében rövid ideig fennállt Gerenyás castellum légi fotón jól látható maradványait (a Kaposra kapcsolódó vizesárkának három oldalát) azonosítottuk a Kapos és egy vízlevezető csatorna összefolyásánál. Vakondtúrásokban néhány késő középkori cserepet találtunk.

BERTÓK GÁBOR

323. Szászvár, Vár

(Baranya megye) Kö, Tö

A Kincstári Vagyonkezelői Igazgatóság anyagi támogatása lehetővé tette a vár Ny-i külső török várfalának részbeni helyreállítását. Bár e várfal korábban már kis mértékben kutatott volt, ennek ellenére jelentős mértékű leletmentés vált szükségessé a várfal D-i szakaszán. A várfalnak ugyanis a Ny-i félkörös – már helyreállított – bástyájától D-re eső szakasza jórészt lepusztult és csupán alapjaiban volt követhető a várfal nyomvonala. Tulajdonképpen ezen a részen volt szükség a nagyobb arányú leletmentésre, mert a várfalnak a már említett félkörös bástyától É-ra az ÉNy-i saroktoronyig húzódó szakasza ma is áll részben, és kisebb-nagyobb legújabb kori javításokkal ma a vár kerítéseként szolgál. Elsősorban tehát a török várfal alapjainak feltárására volt szükség. Maguknak a felmenő falaknak a kutatása már korábban a tervezés érdekében megtörtént.

A leletmentési munkára 2000. szeptember 26. és november 8. között került sor. Gyakorlatilag párhuzamosan a helyreállítási munkával. Elsőként a Ny-i várfal alapjait megszondázó korábbi kutatóárkainak ismételt kitisztítására és egyes esetekben azok további mélyítésére került sor. Ezekben a kutatóárkokban mindenütt megtalálható volt a török fal alapozása, amelynek alapozási szintje igazodva a korábbi terepszintekhez különböző mélységben volt, hasonlóképpen a falhoz csatlakozó külső szintet jelző lábazati zokli.

A Ny-i félkörös bástyától D-re lévő szakaszon mintegy 13 m hosszban tártuk fel a török fal alapozását, illetve a megmaradt alapfalát. Az egyik legmélyebben alapozott részét a falnak a bástyához való csatlakozásánál tártuk fel. Itt a jelenlegi szinttől több mint 2 m mélységig terjedt.

A Ny-i várfal vastagsága 70–80 cm között váltakozik, lábazati kiülése ugyancsak igen változó. A várfallal párhuzamosan – annak külső síkja mentén – húzott kutatóárkunkban, amelynek átlag szélessége 1 m, a félkörös bástya sarkától 1,8 m távolságra D-re egy 1,2 m vastag tört kőből épített Ny-i irányú fal került elő, amelynek K-i vége a török várfal alá nyúlik. A további feltárás során kiderült, hogy a fal DK-i belső sarka ívben fordul, majd egyenesen halad tovább a török fal alatt, amelyet ezen a szakaszon részben e középkorinak tűnő falra alapoztak. Az

előkerült K-Ny-i fal belső síkjából 5 m, távolsága 1 m volt. Az ovális belső teret lezáró K-i fal vastagsága 1,2 m és a török várfal alól 20–30 cm-rel kilóg. Az itt előkerült, lapos kövekből szépen falazott objektumrészlet rendeltetése jelenleg nem állapítható meg és az további feltárást igényel. Ez azonban kétségtelen, hogy a várnál korábbi építmény részlete. A falkoronától 50 cm mélységben megtaláltuk a 20 cm szélességben kiugró alapozást, valamint a belső szintet, amely lejárt talaj volt.

A 2. számú kutatószelvényben – amelyet a várfal K-i oldalán indítottunk – az említett objektum K-i falánál későbbi hozzáépítés roncsolt alapozásának maradványa került elő, amelynek összefüggései ugyancsak tisztázandók. Mindkét kutatóárkban, illetve a szelvényben a talaj nagymértékben bolygatott volt, különösképpen a várfal homlokzata előtt húzódó 1. számú árokban.

A további helyreállítás során a kutatás ugyancsak szükséges.

A Ny-i török várfal D-i végénél feltárt kora középkorinak tűnő, belső oldalán ívesen kialakított épületmaradvány további kutatása feltétlenül szükséges. Egyrészt az építmény rendeltetése és az alaprajz tisztázása érdekében, másrészt korának pontosabb meghatározása céljából.

GERŐ GYÖZŐ

324. Százhalombatta, Földvár

(MRT 7. k. 27/2 sz. lh.)

(Pest megye) B, LT

2000. június 31. és augusztus 18. között folytattuk a mintegy 6 m vastag rétegsorral rendelkező bronzkori tell telep további feltárását 20×20 m-es szelvényünkben.

Módszertanilag az objektumból továbbra is rostálunk minden kihordott földmennyiséget, feltöltésből illetve objektumok közti felületből mintavételszerűen csupán egy talicskányit (50 liter). Az iszapolásra szánt földmintákat szisztematikusan, minden négyzetből valamint minden objektumból meghatározott mennyiségben vetünk fel és iszapoltunk ki.

Az iszapolás, a kerámiamosás és a számítógépes adatkitöltés párhuzamosan haladt az ásatással. A számítógépes adatfeltöltést, az iszapolást és a feltáráson való részvételt rotáló rendszerben felosztottuk az egyetemisták között. Így tapasztalatot nyertek a komplex kutatáshoz szükséges összes gyakorlati fázisban.

A szelvény É-i oldalán a tavaly megtalált és kibontott urnamezős házrészlet elbontásával kezdtük az idényt. A házról kiderült, hogy négyszeres újrásorozása volt. A padlója és a padló közötti részek is tele voltak élelem és egyéb szerves maradvány lenyomatával.

A szelvény K-i oldalán a feltöltési réteget bontottuk el, melyben több külső melléképület cölöpös szerkezetének illetve letaposott padlójának maradványát is megtaláltuk. Több gödröt is kibontottunk, közöttük az egyik kelta gödör ki volt tapasztva és egy fél szarvasagancs volt a közepébe helyezve. Egy Koszider korú vatyai gödörben pedig egy feldarabolt marha teljes vázát találtuk meg.